

TALOUSARVIOALOITE 883/2004 vp

Määrärahan osoittaminen yhdistelmätukeen sisältyvän työmarkkinatuen korottamiseen

Eduskunnalle

Köyhyydestä, joka lisääntyi 1990-luvulla laman ja siihen liittyneiden ratkaisujen myötä, uhkaa tulla Suomessa pysyvä ongelma. Toimeentulotukea saavien määrä on vakiintumassa korkealle tasolle. Vuonna 2002 toimeentulotuen piirissä oli 262 000 kotitaloutta ja 440 000 henkilöä, eikä vähennystä edelliseen vuoteen juuri tapahtunut. Jos pienituloisuuden rajana pidetään 60 prosenttia mediaanitulosta, pienituloisten osuus oli 10,8 prosenttia vuonna 2001. Vuonna 1990 vastaava osuus oli 7,9 prosenttia. Pitkäaikaistyöttömyyttä ei ole nujerrettu, ja useat kymmenet tuhannet ihmiset ovat syrjäytymässä työmarkkinoilta. Tässä tilanteessa tarvitaan uusia sosiaali- ja työvoimapolitiittisia ratkaisuja köyhyyden ja syrjäytymisen estämiseksi.

Vuodesta 1998 lähtien työmarkkinatuki on voitu tietyin ehdoin maksaa työnantajalle tukena palkkauskustannuksiin osana ns. yhdistelmätukea ja nyttemmin yhdistelmätukikokeilussa myös sellaisenaan ilman työllistämistukea. Tästä säädetään nyt työttömyysturvalaissa (1290/2002) ja julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa (1295/2002). Yhdistelmätukea voidaan myöntää kunnille ja yksityisille työnantajille, mutta ei valtion laitoksille, ja se on tarkoitettu ensi sijassa työmarkkinatuella pudonneiden pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen.

Yhdistelmätukeen sisältyvä työllistämistuki on korkeintaan normaalin työllistämistuen suuruinen eli 19,85 euroa päivässä. Kun täysi työmarkkinatuki ilman lapsikorotuksia on 23,02 euroa päivältä, voidaan laskea, että yhdistelmätuki

on yleensä korkeintaan noin 920 euroa kuukaudessa. Koska tällä voidaan peittää kaikki palkkauskustannukset, myös eläke- ja muut sosiaaliturvamaksut, yhdistelmätuella työllistetyt työntekijän ansiotaso on yleensä hyvin alhainen.

Yhdistelmätuen osuus työllisyyspolitiikassa on kasvanut viime vuosina. Se on korvannut normaalia palkkaperusteista työllistämistukea. Yhdistelmätuella sijoitettujen palkat ovat kuitenkin usein pienet ja suurelta osin kyse on hyvin pienipalkkaisesta osa-aikatyöstä. Tämä johtuu ainakin osittain tuen ehdoista, jotka mahdollistavat palkkauskustannusten rajoittamisen tuen määrään. Yhdistelmätukea käytetään työllistämiskeinona paljon ns. kolmannella sektorilla, jossa työnantajalla ei ole juuri mahdollisuuksia omaan rahoitusosuuteen palkkauskustannuksissa. Vaarana on, että järjestelmä synnyttää eräänlaiset C-luokan työmarkkinat, joissa palkkataso ja työehdot ovat tavanomaista huonommat. Tätä kuvaa vahvistaa myös se, että työttömyysturvan työssäoloehdon karttumista on rajoitettu yhdistelmätukitoissa.

Yhdistelmätuella voisi olla myönteisempi osuus pitkäaikaistyöttömien työllistämässä ja heidän toimeentulonsa vahvistamisessa, jos järjestelmän ehtoja kehitetään. Yksi keino tähän olisi yhdistelmätuen tason kohottaminen. Se voisi tapahtua siten, että työmarkkinatuki maksetaan korotettuna silloin, kun se maksetaan työnantajalle tukena palkkauskustannuksiin. Tämä kannustaisi työnantajia paremmin palkattujen töiden järjestämiseen ja lisäisi muutenkin järjestelmän

houkuttelevuutta. Kohtuullisena korotusprosentina voisi olla 30, mistä tulisi säätää työttömyysturvalain 9 luvun 2 §:ssä.

Jos yhdistelmätuen piirissä on keskimäärin noin 15 000 työllistettyä, voidaan arvioida, että yhdistelmätukeen sisältyvän työmarkkinatuen korottaminen 30 prosentilla merkitsee valtion talousarviossa noin 27 miljoonan euron lisämenoa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2005 talousarvioon momentille 34.06.52 lisäyksenä 27 000 000 euroa yhdistelmätukeen sisältyvän työmarkkinatuen korottamiseen 30 prosentilla.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 2004

Esko-Juhani Tennilä /vas